

ГУК Ольга Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту підприємств, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», <https://orcid.org/0000-0002-8129-8392>

ФЕДІРЕЦЬ Олег Володимирович, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної, Полтавський державний аграрний університет, <https://orcid.org/0000-0002-9710-4644>

БРОВАРЕЦЬ Олександр Олександрович, кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри інформаційно-технічних та природничих дисциплін, Київський кооперативний інститут бізнесу і права, <https://orcid.org/0000-0002-4906-238X>

УПРАВЛІННЯ СТІЙКИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ ІННОВАТИКИ ПЕРСОНАЛУ ТА ТРАНСФЕРУ ЗНАТЬ

Гук О.В., Федірець О.В., Броварець О.О. *Управління стійким розвитком підприємств агропродовольчої сфери в контексті інноватики персоналу та трансферу знань.*

Стаття присвячена питанням управління стійким розвитком підприємств агропродовольчої сфери в контексті інноватики персоналу та трансферу знань. На основі дослідження було запропоновано впорядкування чинників впливу на стійкий розвиток підприємств агропродовольчої сфери. Метою дослідження стало вивчення управління стійким розвитком підприємств агропродовольчої сфери в контексті інноватики персоналу та трансферу знань. Перехід до модернізаційної моделі розвитку можливий за умови, коли держава зменшує фінансування (в першу чергу за рахунок бюджетних коштів), аж до повного його вразливих секторів економіки, особливо це стосується видобувних галузей та промислового виробництва. Основне фінансування слід направити на створення власних інноваційних продуктів, які забезпечують підвищення конкурентоспроможності української економіки; розвиток високотехнологічного виробництва (забезпечення формування інноваційних кластерів економіки задля визначенню «точок зростання», що дозволяють ефективніше поширювати інновації); встановлення прозорості прийняття інвестиційних рішень та бюджетного фінансування інноваційних проєктів, забезпечення їх обґрунтованості та доцільності; активна боротьба з корупцією та впровадження ефективного громадського контролю за виконанням державного замовлення при проведенні конкурсів (тендерів) по інвестиційних проєктах. Характеристику чинників впливу на соціально-економічний розвиток слід більш детально розглядати в межах наступних груп: чинники міжнародного характеру, економічні, фінансово-економічні, демографічні, соціально-культурні та політико-правові чинники. Чинники непрямого впливу мають практично однаковий вплив на всіх суб'єктів господарювання, які входять до однієї стратегічної групи, тому їх вплив на конкурентоспроможність суб'єктів господарювання агропродовольчої сфери не можна вважати визначальним. На чинники непрямого впливу за управління стійким розвитком підприємств агропродовольчої сфери в контексті інноватики персоналу та трансферу знань прийняті управлінські рішення за допомогою зворотного зв'язку можуть не мати істотного впливу, що і є предметом подальших досліджень.

Ключові слова: управління, стійкий розвиток, підприємства, агропродовольча сфера, інноватика, персонал, трансфер знань, інноваційний менеджмент, управління персоналом.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Агропродовольча сфера України в останні роки показує позитивну тенденцію у своєму розвитку і визначається як основний рушійний фактор економічного зростання країни. Однак існують серйозні проблеми, які потребують негайного вирішення. Одна з найважливіших проблем – це необхідність модернізації усіх аспектів агропродовольчої сфери, починаючи від технологій і закінчуючи соціальними та безпековими аспектами. Особливо актуальними в цьому контексті є інновації в управлінні персоналом та передачі знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Управління стійким розвитком підприємств агропродовольчої сфери в Україні стикається з рядом проблем, які можуть заважати досягненню ефективності та стабільному зростанню у цьому секторі. Ці проблеми охоплюють різні аспекти – від технологічних до соціально-економічних. Розглянемо основні з них:

Технологічне відставання та недостатність інновацій: застарілі технології; багато підприємств агропродовольчого сектору використовують застарілі технології, що знижує продуктивність і якість продукції; низький рівень впровадження інновацій; недостатній розвиток інноваційних продуктів та процесів, відсутність ефективних механізмів трансферу технологій і знань від наукових установ до підприємств; відсутність інвестицій у високотехнологічне

обладнання: підприємства не мають достатніх фінансових ресурсів для інвестування у сучасні технології та інноваційні процеси.

Економічні та фінансові виклики: обмежений доступ до фінансування: відсутність доступу до кредитних ресурсів, високі процентні ставки та складнощі з залученням інвестицій; нестабільність ринків збуту: коливання цін на сільськогосподарську продукцію, що спричиняє фінансові ризики для підприємств; висока собівартість продукції: зростання витрат на енергію, добрива та інші ресурси підвищує собівартість продукції, знижуючи її конкурентоспроможність.

Соціальні та кадрові проблеми: дефіцит кваліфікованих кадрів: недостатня кількість працівників з відповідними навичками та освітою в агропродовольчій сфері; міграція населення з сільської місцевості: відтік працездатного населення до міст або за кордон, що призводить до скорочення робочої сили у сільськогосподарському секторі; соціальна інфраструктура: недостатній розвиток соціальної інфраструктури у сільській місцевості, що знижує привабливість роботи в агропродовольчій сфері.

Екологічні виклики: деградація земель: необхідність раціонального використання земельних ресурсів та боротьби з їх виснаженням; забруднення навколишнього середовища: проблеми з управлінням відходами виробництва та застосуванням хімічних засобів, що можуть негативно впливати на екосистеми; зміна клімату:

нестабільність погодних умов та їхній вплив на врожайність і продуктивність сільського господарства.

Регуляторні та політичні проблеми: невідзначеність та непослідовність державної політики: часті зміни у регулюванні, недостатня підтримка з боку держави, а також нерівні умови для різних гравців ринку; корупція та бюрократія: високий рівень корупції та складність бюрократичних процедур, що стримують розвиток підприємств; недосконале законодавство: недостатньо розроблені правові норми для підтримки стійкого розвитку та інновацій у агропродовольчій сфері.

Відсутність стратегічного планування та управлінських навичок: недостатнє планування: багато підприємств не мають довгострокових стратегій розвитку, що ускладнює адаптацію до змін у зовнішньому середовищі; низька ефективність управління: недостатній рівень сучасних управлінських навичок та підходів, відсутність ефективних моделей управління.

Інфраструктурні обмеження: недорозвинена транспортна та логістична інфраструктура: поганий стан доріг, недостатні можливості для зберігання та транспортування продукції; енергетична недостатність: обмежений доступ до енергоресурсів, що ускладнює модернізацію виробництва.

Конкуренція та ринкові виклики: конкуренція з імпортом: високий рівень конкуренції з імпортною продукцією, яка може бути дешевшою або кращою за якість; зміни споживчих уподобань: необхідність адаптації до змін у вимогах споживачів та ринкових тенденцій.

Щоб успішно подолати зазначені проблеми, необхідні наступні заходи: інвестиції в інновації та технології: збільшення інвестицій у наукові дослідження та розробки, модернізація технологічних процесів та впровадження новітніх технологій; підвищення фінансової доступності: полегшення доступу до фінансових ресурсів для підприємств агропродовольчої сфери, сприяння залученню інвестицій; розвиток людського капіталу: підвищення кваліфікації працівників, стимулювання молоді до роботи у сільськогосподарському секторі, підтримка освітніх програм; екологічна стійкість: впровадження екологічно безпечних методів ведення господарства, раціональне використання природних ресурсів; регуляторні реформи: забезпечення стабільності державної політики, боротьба з корупцією, спрощення бюрократичних процедур; стратегічне планування: розробка та впровадження довгострокових стратегій розвитку підприємств, використання сучасних методів управління; інфраструктурний розвиток: поліпшення транспортної та логістичної інфраструктури, забезпечення доступу до енергії; конкурентоспроможність: розробка стратегій для підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішніх та зовнішніх ринках. Ці заходи сприятимуть зміцненню позицій підприємств агропродовольчої сфери на ринку та забезпеченню їх стійкого розвитку в довгостроковій перспективі.

Модернізація в агропродовольчій сфері України представляє собою стрибкоподібний процес змін, що передбачає перехід до нового

технологічного укладу. Цей процес включає кардинальне оновлення техніко-технологічного, виробничого, кадрового та інтелектуального потенціалу з метою забезпечення прискореного економічного зростання і структурних змін в економіці та суспільстві. Успішна модернізація агропродовольчої сфери пов'язана з впровадженням інновацій в управління персоналом та передачу знань, що відповідає сучасним вимогам економічного, екологічного та соціального розвитку країни.

Однак існують різні підходи до модернізації. Наприклад, «наздоганяюча» модернізація спрямована на зменшення відставання від розвинених країн шляхом копіювання передових технологій виробництва. Вона застосовувалася в таких країнах, як Німеччина, Японія, Південна Корея. Проте цей підхід може включати системні ризики і не завжди призводить до досягнення лідерства в глобальному технічному та технологічному розвитку [1-8].

У контексті України важливим є перехід до «інноваційної» модернізації, яка передбачає системне оновлення продуктивних сил та впровадження передових практик в організації та управлінні економікою. Цей підхід спрямований на досягнення високої ефективності, що відповідає стандартам розвинених країн.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є вивчення управління стійким розвитком підприємств агропродовольчої сфери в контексті інноватики персоналу та трансферу знань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з міжнародними стандартами, інновація розглядається як результат інноваційної діяльності, який виявляється у впровадженні нового або вдосконаленого продукту (технологічного процесу), нового підходу до соціальних послуг або іншого інноваційного досягнення [2]. Основними характеристиками інновації є науково-технічна новизна та процес її впровадження у виробничий процес.

Перехід до модернізаційної моделі розвитку можливий за умови, коли держава зменшує фінансування, переважно за рахунок бюджетних коштів, для вразливих секторів економіки, зокрема видобувної промисловості. Основна увага фінансування має бути спрямована на створення власних інноваційних продуктів, які підвищують конкурентоспроможність української економіки. Важливі аспекти включають розвиток високотехнологічного виробництва через створення інноваційних кластерів та забезпечення прозорості при прийнятті інвестиційних рішень та бюджетного фінансування інноваційних проєктів. Необхідно також активно боротися з корупцією та забезпечити ефективний громадський контроль за проведенням конкурсів на інвестиційні проєкти.

Реалізація таких проєктів дозволяє підприємствам агропродовольчої сфери стати центрами зростання, що сприяють поширенню інновацій та формуванню інноваційної активності в економічних галузях, що пов'язані з цією сферою.

Для успішної реалізації програм модернізації агропродовольчої сфери, зокрема за рахунок стимулювання інноваційної активності, вирішальне

значення має чітка ідентифікація і оцінка впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на господарюючі суб'єкти, а також окрема ідентифікація чинників розвитку соціально-економічних систем.

Ключовими чинниками економічного розвитку є причини, які його породжують, і вони визначають явища та процеси, що сприяють зростанню обсягів виробництва, підвищенню ефективності продукції та якості продовольства. Досягнення економічного зростання можливе завдяки кардинальним змінам у різних галузях економіки, які об'єднуються у загальному векторі розвитку країни [5].

Значна кількість факторів впливає на реальне економічне зростання країни, регіону або окремої галузі. Наприклад, модель економічного зростання Р. Солоу, яка аналізує запаси капіталу, приріст населення та технічний прогрес, дозволяє точно прослідкувати взаємозв'язки між цими ключовими аспектами. Згідно з цією моделлю, підвищення норми заощаджень в економіці призводить до залучення більших інвестицій і капіталу, що своєю чергою підвищує рівень виробництва. Проте цей процес супроводжується зворотнім ефектом, який полягає в скороченні норми споживання, що обмежує виробництво. Таким чином, зростання заощаджень сприяє накопиченню капіталу, що підтримує збільшення продукції, а це своєю чергою стимулює зростання споживання [4].

На наш погляд, при вивченні факторів економічного розвитку важливо спочатку з'ясувати їх сутність. Багато наукових джерел визначають «чинник» як рушійну силу, що лежить в основі процесів або явищ. Перша класифікація чинників була запропонована французьким економістом Ж.-Б. Сейєм, який виділив три основні: праця (L), капітал (K) і природні ресурси (N). Відповідно сукупний продукт (Y) є функцією цих чинників у такій формі [2]:

$$Y = f(L, K, N) \quad (1)$$

Пізніше А. Маршал додав до цього переліку ще й організацію. Сутність запропонованої класифікації полягає в тому, що всі зазначені чинники впливають на формування вартості продукту:

«Капітал і праця взаємодіють у процесі виробництва національного продукту і отримують від нього свої доходи відповідно до міри (граничної) продуктивності» [5].

Сучасна класична економічна наука визначає п'ять ключових чинників економічного розвитку: земля, праця, капітал, підприємництво (менеджмент) та технології, які можна кількісно аналізувати [7]. Проте сьогодення вимагає розгляду інших аспектів, таких як політичні, соціальні та екологічні чинники.

Різноманіття сучасного економічного розвитку передбачає врахування чинників, які можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на ефективність господарювання. До таких чинників відносяться допоміжні елементи, такі як соціальні інститути, рівень розвитку культури, релігійні аспекти тощо, які визначають загальні умови та формують відповідне середовище для реалізації основних чинників економічного розвитку.

Сукупність чинників економічного розвитку охоплює як природні фактори, так і засоби та форми, що виникли внаслідок впливу людини у процесі еволюції. Оптимальна взаємодія цих чинників забезпечує країнам і регіонам можливість досягати високих показників економічного розвитку. Навпаки, дисбаланс між механізмами, що поєднують природні та набуті чинники господарського розвитку, може спричинити серйозні економічні ускладнення та кризові процеси, які періодично виникають у різних секторах світової економіки [8].

У своїй роботі «Дослідження відмінностей в темпах економічного росту», економіст Е. Денісон ідентифікував 23 основні чинники зростання, серед яких 4 відносяться до праці, 4 до капіталу, 1 до землі і 14 визначають внесок науково-технічного прогресу. Він підкреслив, що зростання продуктивності праці виступає ключовим фактором, який сприяє зростанню реального доходу та національного продукту [9].

Багато дослідників, аналізуючи чинники впливу, розрізняють їх на прямі (безпосередні) та опосередковані (непрямі) чинники зовнішнього середовища залежно від ступеня їх впливу (рис. 1).

Рис. 1. Зовнішнє середовище суб'єктів господарювання агропродовольчої сфери

Джерело: доповнено авторами.

Давайте детальніше розглянемо чинники непрямого впливу в межах визначених груп:

- фінансово-економічні чинники: тенденції розвитку економіки України та їх вплив на бізнес; стан державного бюджету та його фінансування;

рівень інфляції і його вплив на вартість життя та споживання; рівень безробіття і його вплив на соціальну стабільність; рівень податкових ставок і їх вплив на фінансове планування підприємств; рівень доходів населення та його споживчі

можливості; ріст національного продукту на душу населення і зміни споживчих вимог;

- чинники міжнародного характеру: регулювання зовнішньо-економічної діяльності суб'єктів господарювання; зміни курсу національної валюти до основних світових валют; міжнародне законодавство та законодавство інших країн; міжнародні стандарти, які впливають на умови діяльності підприємств;

- екологічні чинники: природно-кліматичні умови регіону та їх вплив на виробництво; стан природних ресурсів і їх забезпеченість; рівень забруднення навколишнього середовища; стан ґрунтів, які використовуються підприємствами для виробництва;

- демографічні чинники: тенденції динаміки чисельності населення в регіоні діяльності підприємства; статево-віковий склад населення та його вплив на ринок праці; тенденції рівня народжуваності та їх демографічний вплив; сальдо міграції населення та його вплив на розвиток регіону;

- соціально-культурні чинники: соціальні умови життя та їх вплив на якість життя та працездатність населення; традиції та культурні особливості, які впливають на споживчі звички та установки; розвиток соціальної інфраструктури (освіта, охорона здоров'я, житлове будівництво і т.д.);

- політико-правові чинники: політична стабільність та її вплив на інвестиційний клімат; напрям розвитку політичної системи та його відображення у законодавстві; характер політичної боротьби та його вплив на управління та регуляторні процеси; ступінь суспільної підтримки діючих державних програм та їх вплив на бізнес-середовище; оцінка законодавчих актів України, які регулюють діяльність підприємств, та їхній вплив на суб'єкти господарювання.

Ці категорії чинників непрямого впливу демонструють величезне різноманіття аспектів, які впливають на економічний розвиток та функціонування підприємств у сучасних умовах.

Чинники непрямого впливу, які включають у себе зовнішні фактори та управлінські рішення, можуть не мати визначального значення для конкурентоспроможності суб'єктів господарювання в агропродовольчій сфері. Управлінські рішення, прийняті на основі таких чинників, можуть не мати істотного впливу через їхню загальність та широкий спектр дії на різні суб'єкти господарювання.

Натомість зовнішні фактори прямого впливу, такі як вибір надійного постачальника з ресурсами високої якості, мають значний потенціал для підвищення конкурентоспроможності. Це підкреслює важливість оцінки кожного компонента середовища безпосереднього оточення для здійснення оцінки конкурентоспроможності підприємства. Особливу увагу слід звернути на дослідження впливу конкурентів в агропродовольчій сфері. Конкурентами можуть бути різні типи

підприємств, включаючи приватні та державні, агрохолдинги, малі та середні підприємства, фермерські господарства тощо, що активно працюють на одному ринку і спрямовують свої зусилля на збільшення частки ринку, залучення нових споживачів і підвищення прибутковості.

При оцінці підприємств-конкурентів у сфері сільськогосподарства важливо використовувати системний підхід, що враховує різні аспекти їхньої діяльності. Основні напрями аналізу включають ринкову активність, фінансово-економічні показники, імідж і репутацію, конкурентоспроможність продукції та маркетингову стратегію.

Останнім часом значно зросла кількість товарів-субститутів для сільськогосподарської продукції, що однаково впливає на всіх господарських суб'єктів у цій галузі. Товари-субститути можуть бути розглянуті як окремий напрям розвитку і потенційне джерело для здобуття конкурентних переваг аграрних підприємств.

У контексті соціально-економічного розвитку агропродовольчої сфери, пропонується проводити аналіз за такими напрямками: взаємодія з покупцями, вплив постачальників, використання науково-технічних розробок, взаємодія із зацікавленими сторонами (кредиторами, підрядними організаціями, консалтинговими установами і т. д.), а також оцінка рівня конкурентних переваг (ринкова активність, фінансово-економічна діяльність, імідж та репутація, конкурентоспроможність продукції, маркетингова стратегія).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Перехід до модернізаційної моделі розвитку може стати реальним лише в умовах, коли держава значно скорочує фінансування, особливо за рахунок бюджетних коштів, спрямовуючи його на інноваційні продукти. Це передбачає розвиток високотехнологічного виробництва, формування інноваційних кластерів економіки та підвищення конкурентоспроможності української економіки. Основні напрями включають прозоре прийняття інвестиційних рішень, ефективне управління бюджетним фінансуванням інноваційних проєктів, а також активну боротьбу з корупцією та забезпеченням громадського контролю над виконанням державних замовлень у конкурсах. Соціально-економічний розвиток можна детальніше розглядати через призму таких груп чинників: міжнародні, екологічні, фінансово-економічні, демографічні, соціально-культурні та політико-правові. Чинники непрямого впливу, які мають однаковий ефект на всіх учасників господарювання у рамках однієї стратегічної групи, не можуть вважатись визначальними для конкурентоспроможності суб'єктів агропродовольчого сектору. Управлінські рішення, спрямовані на сталий розвиток підприємств у цьому секторі через інноваційний персонал та знання, потребують подальшого дослідження, оскільки їх вплив може бути недостатнім.

Література.

1. Барна М.Ю., Іванюк Ю.І. Напрями реалізації інноваційного потенціалу підприємств на ринку сільськогосподарської продукції. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна*. 2023. Випуск 37. С. 506-513.
2. Воронько-Невідича Т., Афанасьєва А., Сіренко О. Організаційно-економічні засади досягнення та утримання конкурентних переваг в аграрному бізнесі. *Економіка та суспільство*. 2020. № 22.

3. Кальченко С.В., Попова Т.В., Свіноус Н.І. Організаційно-економічні засади гармонізації економічних інтересів держави та фермерських господарств в інвестиційній сфері. *Агросвіт*. 2020. № 3. С. 9-15.
4. Кошкалда І.В., Трегуб О.М. Концептуальні засади гармонізації галузевої структури сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2017. №3. С. 37-44.
5. Маркіна І.А., Федірець О.В., Корнієнко В.С. Стратегічні напрями управління розвитком маркетингової діяльності сільськогосподарських підприємств. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2019. №4 (82). С. 101-106.
6. Саблук П.Т., Хомин І.П. Розвиток аграрного сектору України: фінансовий аспект. *Економіка АПК*. 2020. № 8. С. 45-51.
7. Сазонова Т.О., Федірець О.В. Стратегічне значення проектування інноваційної поведінки персоналу сучасної організації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. № 7. Частина 3. С. 59-63.
8. Федірець О.В. Розвиток агропродовольчої сфери як соціально-економічної системи: теорія, методологія, практика: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю: 08.00.03. економіка та управління національним господарством. Полтавський державний аграрний університет, Полтава, 2021. 448 с.
9. Halytskyi O., Polenkova M., Fedirets O., Brezhnieva-Yermolenko O., Hanzhiuk S. Mathematical risk assessment model for biodiesel production projects in Ukraine agriculture. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. № 2(37). P. 280-286.
10. Stolyarov V., Pásztorová J., Zos-Kior M., Hnatenko I., Petchenko M. Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2022. № 3(189). P. 163-167.

References.

1. Barna, M.Yu., Ivaniuk, Yu.I. (2023). «Directions for realizing the innovative potential of enterprises on the market of agricultural products». *Naukovi zapysky L'vivs'koho universytetu biznesu ta prava. Seriia ekonomichna*. Issue 37. pp. 506-513.
2. Voron'ko-Nevidnycha, T., Afanas'ieva, A., Sirenko, O. (2020). «Organizational and economic principles of achieving and maintaining competitive advantages in agrarian business». *Ekonomika ta suspil'stvo*. № 22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-82>.
3. Kal'chenko, S.V., Popova, T.V., Svynous, N.I. (2020). «Organizational and economic principles of harmonization of the economic interests of the state and farms in the investment sphere». *Ahrosvit*. № 3. pp. 9-15.
4. Koshkalda, I.V., Trehub, O.M. (2017). «Conceptual principles of harmonization of the sectoral structure of agricultural enterprises». *Ekonomika APK*. №3. pp. 37-44.
5. Markina, I.A., Fedirets', O.V., Korniienko, V.S. (2019). «Strategic directions of management of the development of marketing activities of agricultural enterprises». *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriia «Ekonomika i menezhment»*. №4 (82). pp. 101-106.
6. Sabluk, P.T., Khomyu, I.P. (2020). «Development of the agricultural sector of Ukraine: financial aspect». *Ekonomika APK*. № 8. pp. 45-51.
7. Sazonova, T.O., Fedirets', O.V. (2016). «The strategic importance of designing innovative behavior of the personnel of a modern organization». *Naukovyi visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriia: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*. № 7. Part 3. pp. 59-63.
8. Fedirets', O.V. (2021). *Rozvytok ahroproduvol'choi sfery yak sotsial'no-ekonomichnoi systemy: teoriia, metodolohiia, praktyka*. [Development of the agro-food sector as a socio-economic system: theory, methodology, practice]. Ph.D. Thesis. 08.00.03. Poltavsk'kyj derzhavnyj ahrarnyj universytet. Poltava. Ukraine.
9. Halytskyi, O., Polenkova, M., Fedirets, O., Brezhnieva-Yermolenko, O., Hanzhiuk, S. (2021). «Mathematical risk assessment model for biodiesel production projects in Ukraine agriculture». *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. № 2(37). pp. 280-286.
10. Stolyarov, V., Pásztorová, J., Zos-Kior, M., Hnatenko, I., Petchenko, M. (2022). «Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises». *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. № 3(189). pp. 163-167.

Abstract.

Guk O., Fedirets O., Brovarets O. Management of sustainable development of agro-food enterprises in the context of personnel innovation and knowledge transfer.

The article is devoted to managing the sustainable development of agro-food enterprises in the context of personnel innovation and knowledge transfer. Based on the research, it was proposed that the factors influencing the sustainable development of agro-food enterprises be arranged. The purpose of the study was to study the management of sustainable development of agro-food enterprises in the context of personnel innovation and knowledge transfer. The transition to a modernization development model is possible because the state reduces funding (primarily from budget funds) to the full extent of its vulnerable sectors of the economy, especially the extractive industries and industrial production. The primary funding should be directed to the creation of innovative products that ensure the increase in the competitiveness of the Ukrainian economy and the development of high-tech production (ensuring the formation of innovative clusters of the economy thanks to the definition of "growth points" that allow for more effective dissemination of innovations); establishing the transparency of investment decision-making and budgetary financing of innovative projects, ensuring their reasonableness and expediency; active fight against corruption and the introduction of effective public control over the execution of state orders when conducting competitions (tenders) for investment projects. The characteristics of factors affecting socio-economic development should be considered in more detail within the following groups: international, environmental, financial and economic, demographic, socio-cultural and, political and legal factors. Factors of indirect influence have the same effect on all economic entities in the same strategic group. Therefore, their influence on the competitiveness of economic entities in the agro-food sector cannot be considered decisive. Management decisions made with the help of feedback may significantly reflect the factors of indirect influence on the management of the sustainable development of agro-food enterprises in the context of personnel innovation and knowledge transfer, which is the subject of further research.

Keywords: management, sustainable development, enterprises, agro-food sector, innovation, personnel, knowledge transfer, innovation management, personnel management.

Бібліографічний опис статті:

Гук О.В., Федірець О.В., Броварець О.О. Управління стійким розвитком підприємств агропродовольчої сфери в контексті інноватики персоналу та трансферу знань. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2024. № 4. С. 26-31.

Guk O., Fedirets O., Brovarets O. Management of sustainable development of agro-food enterprises in the context of personnel innovation and knowledge transfer. *Actual problems of innovative economy and law*. 2024. No. 4, pp. 26-31.

УДК: 338.58:65.014; JEL classification: Z32
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-4-6>

ДЕЛІ Вікторія Юрївна, доктор філософії, ст. викладач кафедри готельно-ресторанного бізнесу Одеського національного технологічного університету, <https://orcid.org/0000-0002-9028-5817>
КРАВЧУК Тетяна Вікторівна, кандидат технічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу Одеського національного технологічного університету, <https://orcid.org/0000-0003-3202-8801>

РОЗВИТОК ІВЕНТ-ІНДУСТРІЇ : МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Делі В.Ю., Кравчук Т. В. Розвиток івент-індустрії : можливості для України.

У статті досліджено місце та значення івент-індустрії та ділового туризму для формування позитивного іміджу країни. Розглянуто шляхи забезпечення сталого розвитку системи управління заходами та подіями, які засновані на моделі PDCA. Проаналізовано стан івент-індустрії в провідних макрорегіонах світу. Досліджено ступінь зацікавленості тематикою івентів на основі аналізу пошукових запитів в Україні в 2023–2024 рр. Виокремлено п'ять регіонів України, у яких зафіксовано в середньому на місяць найбільшу кількість запитів щодо понять «івент», «івент-технологія», «діловий туризм». До них належать м. Київ, Львівська, Житомирська, Хмельницька та Івано-Франківська області. Переважання центральних і західних регіонів України в організації івентів пояснюють передусім безпековими заходами. Наведено модель-схему інформаційних потоків між учасниками ділового туризму. Обґрунтовано значення ділових заходів в індустрії подій України.

Ключові слова: івент, івент-технології, івент-менеджмент, івент-індустрія, ділові заходи, PR-заходи, готельні та ресторани послуги, готельно-ресторанний бізнес, інсентив-тур.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Ділові, культурні та наукові зв'язки між регіонами та країнами щороку стають дедалі тіснішими. Івент-технології та індустрія заходів відіграють у цьому процесі значну роль. Основною особливістю івент-індустрії є те, що вона базується на послугах туризму та гостинності. Для проведення зустрічей і конференцій на ринку туристичних послуг можуть використовувати різні локації: як великі конгрес-центри, спеціально збудовані для цього, так і зали промислових підприємств, навчальних закладів, музеїв, театрів, теплоходів тощо.

Згідно з даними 2022 р. [13], сукупний ринок індустрії подій досяг 1190,4 млрд дол. США. Він охоплює кілька сегментів, зокрема послуги з планування та управління подіями, управління орендою приміщень, технологічні рішення для проведення подій, маркетинг і просування подій, послуги з продажу квитків тощо. Індустрія заходів служить специфічною платформою як для окремих осіб, так і для організацій і компаній, які об'єднують людей для різних цілей. Широке коло фахівців у цій сфері включає організаторів заходів, постачальників технологій, операторів місць проведення, спонсорів, орендодавців. Ринок індустрії подій відіграє важливу роль для таких секторів, як туризм, готельний і ресторанный бізнес, розваги та маркетинг.

Галузь характеризується швидким впровадженням інновацій та адаптацією до мінливих тенденцій і технологій. Останніми роками відбулося значне «падіння» у бік віртуальних і гібридних подій, спричинене прогресом у технологіях проведення заходів, впливом пандемії COVID-19, політичною нестабільністю.

Розглядаючи провідні макрорегіони світу, маємо відзначити, що Північна Америка займає значну частку ринку індустрії заходів. Регіон

відомий проведенням різноманітних виставок, конференцій, музичних фестивалів і спортивних заходів. Наявність великої кількості корпорацій, потужна інфраструктура та високі споживчі витрати сприяють зростанню індустрії заходів у цьому регіоні.

Європа є ще одним важливим регіоном на ринку індустрії заходів, адже регіон має багату культурну спадщину, історичні місця та значний акцент на подіях для ділових контактів. Крім того, популярні музичні фестивали та спортивні події збирають багато людей і сприяють загальному зростанню індустрії подій у Європі. Станом на 2023 р. саме цей регіон мав найбільший ринок індустрії подій у світі.

Азійсько-Тихоокеанський регіон характеризується найвищими темпами зростання індустрії подій. Основними рушійними факторами розвитку в цьому регіоні є зростання наявних доходів та урбанізація. Латинська Америка пропонує значний потенціал зростання на ринку індустрії заходів з традиційними фестивалями, музичними подіями та спортивними турнірами. Яскрава культура регіону, мальовничі місця та щораз більша інтенсивність зростання індустрії туризму сприяють також розвитку ділових заходів. На Близькому Сході також спостерігається збільшення інвестицій в індустрію заходів. Зосередження регіону на розвитку інфраструктури, ділового туризму та зростанні масштабних подій, таких як World Expos, сприяють зростанню індустрії заходів.

Індустрія гостинності охоплює різноманітні підприємства, зокрема готелі та ресторани, інші заклади розміщення та громадського харчування, заклади відпочинку та комплексні туристичні атракції. До цієї сфери низка науковців також включає перформативне мистецтво, видовищні види спорту, музеї та історичні місця, парки розваг і гральні заклади. Заклади готельного і